

YHDEN TÄHDEN HOTELLI

Suomi, 2007

Ohjaus ja käsikirjoitus: Ari Matikainen

Ikäraja: 3

Pääosissa: Jorma Kääriäinen, Agents-yhtye

Koulukinon materiaali on tehty lukiolaisille.

Kesto: 75 min.

Oppimateriaalin teemoja: suomalainen iskelmä- ja rockmusiikki, kotimainen tähteyks vs. keikkamuusikon arki

Genre: dokumentti

SYNOPSIS

Yhden tähden hotelli on dokumenttielokuva pitkän linjan suomalaismuusikosta, Jorma Kääriäisestä. Vuonna 1961 syntynyt Kääriäinen tunnetaan parhaiten menestyksekkään tanssilavayhtye Agentsin vokalistina ja sooloartistina. Suositun muusikon ura on kuitenkin nyky-yleisön muistia pitempi: lapsesta lähtien keikkaillut Kääriäinen esiintyi omassa bändissään taiteilijanimellä Freddie Falcon jo vuonna 1976. Kun Agents lokakuussa 2006 pisti pillit toistaiseksi pussiin, saattoi Kääriäinen omistautua kokopäivätoimisesti omalle soolouralleen. Yhden tähden hotelli on kuvaus tästä ammattimuusikon elämän käännekohdasta.

TEHTÄVIÄ ELOKUVAN KATSOMISEN AJAKSI

Dokumentissa kuljetaan Jorma Kääriäisen ja Agents-yhtyeen matkassa ympäri Suomea sekä poiketaan päähenkilön studiomatkalla Yhdysvalloissa. Miettikää suomalaisen ja amerikkalaisen tähteyden eroja; mikä tekee kotimaisesta esiintyjästä tähden? Entä amerikkalaisesta? Millaiselta näyttää kotimaisen keikkamuusikon arki? Miten Kääriäisen Amerikan kokemukset vertautuvat artistin Suomessa saamaan vastaanottoon?

ELOKUVAN KATSOMISEN JÄLKEEN

1. Johdantona toimiva yleiskeskustelu luokassa

Käykää alustava yleiskeskustelu ennakkokysymysten pohjalta. Pohtikaa, millaisiin eri osiin dokumenttielokuva jakautuu (maalais-Suomen kiertäminen bändin kanssa, henkilökohtaisen unelman tavoittelu, oman menneisyyden analysointi).

2. Päähenkilö Jorma Kääriäinen

Millainen persoona on Jorma Kääriäinen? Ohjaaja Matikainen on mm. kuvannut häntä ja Agents-muusikoita "ammattitaitoisiksi lapiomiehiksi". Luonnehtikaa esiintyjää.

(Ahkera, hiljainen, nöyrä, unelmoiva, tunteellinen, herkkä, helposti lähestyttävä, "tavallinen", rehellinen, turhamainen...)

Onko Kääriäinen mielestänne tähti – perustelkaa sekä kyllä- että ei-vastaukset. Pohtikaa, miten tähteyttä rakennetaan ja tehkää havainnoistanne luokan yhteinen lista.

Opettaja voi helpottaa analyysiä piirtämällä taululle neliosaisen laatikon, jonka elementtejä ovat MAINONTA, JULKISUUS, TEOKSET ja KRITIIKKI. Miettikää eri osa-alueiden sisältöjä alla olevan pohjalta.

Apuna voi käyttää elokuvatutkija Richard Dyerin Stars-kirjan havaintoja, joiden mukaan tähti on sosiaalinen tyyppi, joka toimii tietyn tähtikuvan rakentamisen pohjana. Dyerin mukaan tähtikuvaa rakennetaan neljän kategorian kautta – mainonnan (Kääriäisen kohdalla lehdissä, tv:ssä, radiossa, juuri nähdyssä elokuvassa!), julkisuuden (haastattelut, live- ja tv-esiintymiset), tähden "teosten" (Kääriäisen esittämä ja levyttämä musiikki) sekä kritiikin ja muun palautteen (levy- ja keikka-arvostelut) pohjalta.

SmackTheJack.net -sivuston Yhden tähden hotelli -elokuva-arvostelussa Kääriäistä luonnehditaan sanaparilla "symppis kulkuri". Samalla dokumentin nimeä keuhataan poikkeuksellisen osuvaksi. Toisaalta kriitikko harmittelee sitä, että elokuvan nimi on sama kuin Kääriäisen uusimman levyn nimi. Mitä luulette kriitikon huomioillaan tarkoittavan?

Dokumentti pyrkii luomaan Kääriäisestä hieman mystis-romanttisen kulkurihahmon, jonka veri vetää yhä uudelleen tien päälle. Itse nimi on monimielinen: se viittaa yhtä aikaa sekä Kääriäiseen elokuvan "yhtenä tähtenä" että kotimaisen keikkaelämän usein hyvinkin karuihin olosuhteisiin persoonattomine hotellihuoneineen. Sympaattista on Jorman herkkyyks, hiljaisuus ja eräänlainen sivullisuus, joka korostuu etenkin kohtauksessa, jossa ovat mukana mm. Danny ja Kari Tapio. Kääriäisen tähtikuvan "tavallisuus" ja teeskentelemättömyys sen sijaan asettuvat ristiriitaan itse dokumenttielokuvan kaupallisuuden kanssa – onhan Yhden tähden hotelli samalla myös artistin samaan aikaan ilmestyvän soololevyn mainontaa!

Tarkastelkaa Yhden tähden hotelli -levyn biisilistaa; miten kappaleiden nimet sopivat kuvaan Kääriäisestä kotimaisena tähtenä?

- 01 Yksinäisten Miesten Kanjoni
- 02 Sä Lähdit Luotani Tänään
- 03 Memphis Tennessee
- 04 Yhden Tähden Hotelli
- 05 Kyyneleitä
- 06 Pilvenpiirtäjä
- 07 Mä Luokses Jään
- 08 Hengenahdistusta
- 09 Vida Lee
- 10 Anna Mun Palaa
- 11 Soittaja
- 12 Alle Kultaisen Kuun

3. Jorman idoli Elvis Presley

Luonnehtikaa Elvis Presleyn tähteyttä; mikä teki hänestä tähden? Miten Elvis sopii tähtikuvan dyerilaiseen rakenteeseen? Pohtikaa yhdessä, mitä slangi-ilmaus "elvistely" tarkoittaa ja miten se voisi liittyä etymologiseen alkuperäänsä, Elvikseen itseensä.

Elviksen tähtikuva on hyvin monipuolinen johtuen jo hänen monitahoisesta urastaan. Hän oli paitsi energinen lavatähti myös suosittu elokuvaidoli. Presley esiintyi peräti 31 elokuvassa vuosien 1956-1969 välillä. Elviksen tähtikuva ei pysynyt suinkaan vuosien varrella muuttumattomana, vaan se muuttui rajusti yleisön mieltymysten mukana.

Alkuvuosien nuori rock 'n roll -hurmuri varttui läpeensä tuotteistetuksi supertähdeksi, messiaaniseksi kuninkaaksi, jonka viimeisissä Las Vegas -konserteissa oli voimakkaita jumalpalvonnan piirteitä.

Alkuvuosien Elvistä pidettiin konservatiivisen Amerikan näkökulmasta rivona, röyhkeänä ja kiihottavana villitsijänä. Viihdeiteollisuuden valjastaessa Presleyn omaksi markkinavaltikseen esiintyjän imagoon alettiin yhä vahvemmin liittää viattomuuden, spontaaniuden ja amerikkalaisen unelman piirteitä. Kapinallisuus väistyi syrjään "tervehenkisemmän" tähtikuvan tieltä. Armeijapalvelusvuosinaan Elviksestä tehtiin entistä selkeämmin amerikkalaisen nuoruuden ja isänmaallisuuden symboli.

Eronneen ja lihonneen Presleyn tähtikuva alkoi 1970-luvun alussa saada yhä traagisempia ja ristiriitaisempia piirteitä. Kimaltavissa kingihaalareissa esiintynyt tähti vaikutti kyllästyneeltä ja väsyneeltä, mikä sai median muokkaamaan supertähden imagoa yhä irvokkaampaan suuntaan. Kun Elvis vuonna 1977 menehtyi hämärissä olosuhteissa, nähtiin kuollut tähti yhtä aikaa sekä traagisena uhrina että itsetuhoisena nerona.

Elvis sai liikanimen "Elvis the Pelvis" viekoittelevan lanteenpyörytyksensä ansiosta – onko Jormalla tunnistettavia maneereja?

Tähteyden visuaaliset seikat korostuvat populaarimusiikissa erityisesti. Artistin imago, pukeutuminen ja liikehdintä ovat oleellinen osa tähtikuvaa. Kääriäisen kohdalla on syytä mainita ainakin esiintymisiä varten (Elviksen puvustajalta) hankitut kimalluspaidat, kultakäädyt ja tinkimätön, voimakkaasti eläytyvä laulutapa.

Kuunnelkaa sekä Jorman että Elviksen versiot kappaleista HOUND DOG ja BURNING LOVE (tai ainoastaan toisesta), ja pohtikaa suomalaisen ja originaaliartistin tulkintojen eroja. Kyseiset kappaleet löytyvät helposti mm. nettilevykaupoista (esim. iTunes Store): HOUND DOG albumista Agents & Jorma Kääriäinen: Agents Is Rock Vol. 1, BURNING LOVE Kääriäisen albumista Onnenlantti ja molemmat Elvis Presley -kokoelmasta The 50 Greatest Hits.

4. Suomalaiset rock-tähdet vs. ulkomaiset kuuluisuudet

Tehkää kaksi eri listaa kotimaisista ja ulkomaisista rock-tähdistä ja -legendoista. Sitä ennen pohtikaa tähden ja legendan eroa.

Tähtien hetkellisyys (kulloiseenkin trendiin sidonnaiset "tähtenlennot", idolsit) vrt. kuolemattomat kulttuuriset ikonit (Marilyn Monroe, Elvis, James Dean...).

suomalaiset tähdet: ulkomaiset tähdet:

Ville Valo

Madonna

Rasmuksen Lauri

David Bowie

Mariko

Mick Jagger

Jonna Tervomaa

Michael Jackson

Kirka

Bono

Juice Leskinen

George Michael

Danny

Justin Timberlake

jne. jne...

jne. jne...

Pohtikaa suomalaisten ja kansainvälisten tähtien eroja. Entä löydättekö yhteneväisyyksiä?

Nicholas Rayn elokuvassa Tuomion tie (Knock on Any Door, 1948) John Derekin esittämä nuorisorikollinen lausui sittemmin kuolemattomaksi tulleen repliikin: "Live fast, die young and leave a good looking corpse." Kuuluisaa lausetta on vuosikymmenien varrella siteerattu ahkerasti eräänlaisena "reseptinä kuolemattomuuteen". Keiden kohdalla metodi on toteutunut ja miten?

Listalta löytyvät mm.

James Dean (auto-onnettomuus, 24 v),

Marilyn Monroe (yliannostus, 36 v),

Jim Morrison (Doorsin laulaja, yliannostus, 27v),

Jimi Hendrix (yliannostus, 37 v),

Janis Joplin (yliannostus, 27 v),

Brian Jones (Rolling Stones, hukkui, 27 v),

Karen Carpenter (anoreksia, 33 v),

Kurt Cobain (itsemurha, 27 v),

*Ian Curtis (Joy Divisionin laulaja, 23 v),
Nicholas "Razzle" Dingley (Hanoi Rocks
rumpali, auto-onnettomuus, 24 v),
Tupac Shakur (ampumavälikohtaus, 25 v),
Sid Vicious (Sex Pistols, yliannostus, 21 v),
Buddy Holly (lento-onnettomuus, 23 v)...*

*Suomalaisista joukkoon mahtuvat ainakin
Sammy Babitzin (auto-onnettomuus, 25 v) ja
Rauli "Badding" Somerjoki (alkoholimyrrytys,
sydäninfarkti, keuhkotukkeuma, 39 v),
ehkä myös Armi Aavikko (keuhkokuume, 44
v), Kikka (sydänkohtaus, 41 v),
Aki Sirkesalo (tsunami, 42 v)..?*

Oppimateriaalin on laatinut
elokuvasihteeri Outi Heiskanen.

Oppimateriaalin on tuottanut Anna-Liisa
Puura-Castrén Koulukinosta.